

Nekaj tednov po snemanju filma *Vonj po ženski* je mladi Chris O'Donnell prejel naslednje sporočilo: »Četudi te nisem videl, vem, da si bil izvrsten«. Podpis: Al Pacino. Po treh *Botrih, Pasjem poldnevu, Serpicu in Brazgotincu* se je Al Pacino tokrat lotil še slepega podpolkovnika Franka Sladea — in si prislužil oskarja! Posebej za EKTRAN se je z njim v Hollywoodu pogovarjala naša nova sodelavka, predsednica Združenja tujih filmskih kritikov, Mirjana Van Blaricom.

Kateri je bil prvi film, ki ste ga videli?

Kolikor se spominjam, je bil to *Izgubljeni vikend* z Rayom Millandom. Mama me je peljala v kino in spominjam se ...

... da vam je rekla: »Ne pij!«?

Ja! Pogosto me je vodila v kino in mi govorila: »Vidiš, tako boš končal, če boš poreden!«

Kako ste se pripravljali na vlogo slepca? Ste se morda naučili reči, ki jih sicer ponavadi sploh ne opazimo?

Veste, obstajajo številni filmski in video programi za ljudi, ki jim peša vid, kakor tudi za tiste, ki bodo pozneje imeli opravka z njimi. Filmi jih skušajo po svoje pripraviti na to, kar jih čaka. Vendar sem se največ naučil tako, da sem si preprosto zavezal oči in se podal v svet. Naučil sem se, da se vsakdo spopada s slepoto na svoj način. Toliko načinov je, kolikor je slepih ljudi.

*Lik, ki ga igrate v *Vonju po ženski*, ima tako dobro razvit voh, da lahko prepozna žensko zgolj po njeni dišavi. Se vam to dogaja kot igralcu? Ste sposobni tako daleč prignati katerega od čutov?*

Četudi je vse skupaj trajalo le kratek čas, so moja čutila začutila, da se nekaj dogaja. Seveda niso niti približno tako razvita kot pri slepih. Pa vendar je izkušnja, ko si prevezete oči in se podate v prostor, v katerem še nikoli niste bili, nekaj... nekaj izjemnega! Toplo jo priporočam. Res je zanimivo, kaj vse se vam zna zgoditi. O stvareh

AL PACINO

pričnete razmišljati drugače: kje sploh ste? kako zvenijo glasovi? kako jih odkriti?

Že veliko igralcev je doslej igralo slepce. Kaj ste storili, da je vaš lik videti tako svež, doslej dobesedno neviden?

Ničesar posebnega nisem spreminjal. Lik moram videti v svoji glavi, nato pa ga oponašam. Sprva gre to zelo zavestno, nato pa sčasoma preide na subliminalno raven. Tako lik sčasoma ponese vašo domišljijo in postane zares vaš.

Opazila sem, da v filmu praktično ne mežikate z očmi. Ste imeli kaj posebnega v očeh?

Ne, ničesar. Poskusili smo sicer s kontaktnimi lečami, vendar smo se na koncu odločili, da jih ne uporabimo. Naučite se »defokusirati« lastne oči: dlje, ko vadite, bolj vam gre! Končno dosežete točko, ko to reč v popolnosti obvladate — kot bi se naučili akcenta. Tedaj to postane del vas.

*Že šestkrat ste bili nominirani za oskarja, a ga še niste dobili. V *Gentleman's Quarterly* navajajo vaš citat: »Z leti vedno bolj razmišljam o tem.«*

Z leti vedno bolj razmišljam o vsem!

S to vlogo ste znova zelo blizu oskarju. Kaj si mislite o tej nagradi? Kako bi se počutili, če bi jo tokrat res dobili?

Vsakdo potihem upa na to. Vsakdo, ki se ukvarja s filmom, upa, da se bo to nekoč zgodilo. Pa vendar je to le sen, zato se trudim ne delati prevelikega pompa v zvezi s tem. Ne razbijam si glave s tem. Če že gojite pričakovanja, tedaj jih skušate omejiti na minimum, da bi razočaranje ne bilo preveliko...

Potemtakem bi vam to vendarle veliko pomenilo?

Bi, seveda bi. O, da, še kako. Hvala, da ste odgovorili namesto mene: seveda bi mi veliko pomenilo, le da si sam tega ne upam reči.

Kako globoko se potopite v vlogo? Se lahko prizora lotite, kot bi oblekli in nato slekli plašč, ali pa morate ohraniti določeno raven emocij ves čas snemanja?

Z leti se to precej spreminja. Ko sem bil mlajši, sem bil ves čas »notri«, nato pa se postopoma le naučite vstopov in izstopov. Zdi se mi, da ta hip ne bi mogel ponoviti iste vloge.

Denimo, prizora, v katerem se hočete počiti?

Da, denimo tega ne bi mogel storiti kar tako. Moram priti do takšnega stanja, se nanj določen čas pripravljati. Ko gre za prizor, ki ga omenjate, bi se kaj hitro izвлеkel iz njega in odšel na Florido ali kaj takega. Le kaj govorim!?

Ko je prizora konec, ste v hipu spet stari vi, ali pa nekaj časa vendarle ostanete z likom?

Mislite tisti hip, ko je prizora konec? Ne, rekel bi, da vsaj še ta dan ostanete v podobnem stanju. Seveda je intenzivnost manjša, pa vendar splošno počutje ostane. Ko pravim »počutje«, to ni vedno enako počutju, ki ga tisti hip igrate. To je zelo zanimivo. Včasih se iskanemu počutju približate z nasprotno strani.

Slišala sem, da ste bili med snemanjem pogosto sami tako jezni kot lik, ki ste ga uprizarjali. So se vas ljudje bali ali ste se pomirili?

Veste, z veliko večino igralcev je tako. Nekaj zares počnete, nato pa kar naenkrat zaslišite »cut!« in potem...

... se uspete popolnoma sprostiti?

Da, če se vam zdi, da ste uspeli do popolnosti izpeljati zastavljeno, če ste zares zadovoljili vsem zahtevam lika.

Vaša vloga je videti tako zelo drugačna od vas samih. Je bila res tako zelo v nasprotju z vami?

Tukaj sem. To, kar vidite, sem jaz. Razen morda kravate. Ponavadi je ne nosim. Hvala lepa.

*Bi morda lahko lik Franka Sladea primerjali z vlogama v filmih **Frankie & Johnny** in **Glengarry Glen Ross**?*

Glengarry Glen Ross je napisal David Mamet. Njegov način pisanja je po svoje podoben glasbi. Oba filma, ki ju omenjate, sta bila sprva gledališki igri, zato je tudi njuno igranje bilo podobno igranju v gledališču. Gre pa seveda za popolnoma različne značaje.

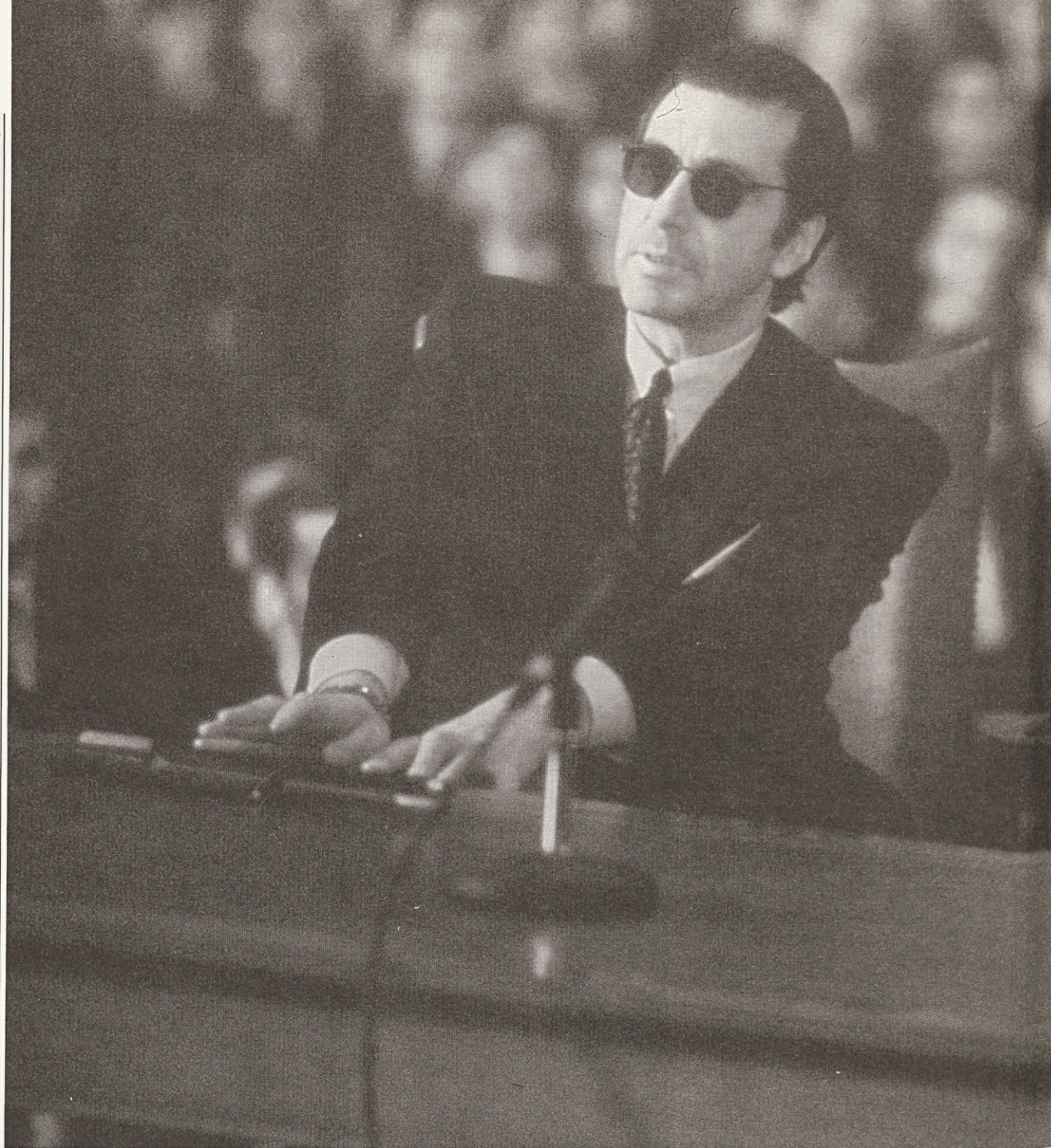
Se morda bolje zabavate, kadar igrate bolj lahkotne like?

Veste, včasih se zdi, da se vaš lik na veliko zabava, a ni zaradi tega snemanje takšnih filmov nič bolj nujno čista zabava. Pogosto je tako, kot pravijo: veliko težje je biti komičen kot tragičen. Veliko težje je igrati v komediji, romantična komedija pa je sploh najtežji žanr, v katerem sem doslej nastopal.

So vam torej dramatične vloge bolj pri srcu?

Vedno ponavljam tisto, kar me je naučil veliki igralski učitelj Lee Strasberg: največ se je mogoče naučiti iz vlog, ki niso prave za vas. Tedaj se naučite največ. Postavljeni ste pred izziv, ki je še toliko večji, če se znajdete v vlogi glavne atrakcije. Ko so vsi pogledi uperjeni na vas, vas mika, da bi preprosto rekli »No, pa dajmo!« in ponudili tisto, kar ljudje pričakujejo od vas. Navsezadnje je nekje zadaj pri filmu vedno

tudi denar. Film naj bi torej tudi nekaj zaslužil, saj je vanj vse preveč vložene. V takem svetu pač živimo: vedno ste pod tovrstnim pritiskom. Zato se po eni strani izogibate rečem, ki mejijo na pustolovščino, po drugi strani pa se preizkušate tam, kjer vam lahko mirno spodleti. To je eden glavnih vzrokov za moje ukvarjanje z eksperimentom, z lastnimi filmi — saj se lahko na račun lastnega tveganja podajam na različna področja, ki so obenem zanimivejša in težavnejša.

Mar ni ravno slepota ekstremno stanje, s katerim je mogoče eksperimentirati?

Igralca vedno zanima vloga, ki mu postavlja ovire. Več ko je takih ovir, svobodnejši

ste na koncu. V tem je privlačnost takšne vloge. Rad citiram Michelangela. Veste, Michelangelo je pisal pesmi in v eni od teh pesmi — medtem, ko je slikal Sikstinsko kapelo — je zapisal: *»Bog, osvobodi me samega sebe, da ti bom lahko ustregel.«* V tem je privlačnost igranja likov s svojevrstno »grenkobo«. Pomagajo vam, da se nanje osredotočite in tako iz sebe izvlečete resničnejša čustva.

Igrali ste številne like iz podzemlja, kriminalce. Kaj vas pritegne na njih?

Rekel bi, da je to čisto posebna strast. Gre za čustva in strasti. Izražate te strasti in po možnosti ustvarjate umetniško izpoved. Sicer nisem nasilen človek, če morda

merite na to. Imam le — velike emocije. Poznam številne ne-igralce, ki jih odlikujejo velike, mogočne emocije. Če imate velike emocije — tedaj ponavadi postanete igralec! Če pa jih nimate, pa vseeno postanete igralec, tedaj jih boste kaj kmalu imeli!

Kaj imate radi in česa ne marate?

Rad imam New York v mesecu juniju... in rad imam Gershwinove komade. V redu?

Karkoli rečete. Česa pa ne marate? Katera so vaša upanja in razočaranja?

Je upanje. Upanje, da bodo moji otroci

odraščali v boljšem svetu, kot je ta, v katerem živimo mi. Moje upanje velja temu, da je tisto, k čemur človek sega, vedno dlje od tistega, po čemer lahko seže. Če ni tako — čemu so tedaj sploh nebesa? Hočem reči, da uživam v človekovih dosežkih. Rad vidim, da ljudje segajo dlje, kot se od njih pričakuje.

Česa pa res ne marate?

Ne maram nedokončanih stvari. Če se že nečesa lotite, ni nič narobe, če to tudi dokončate. Včasih odnehamo na točki, ko sploh še ne vemo, kaj vse smo zmožni storiti. Rad grem daleč in dokončam dirko, četudi pridem na cilj šele dvajseti.

Omenili ste, da veliko lažje spreminjate čustva med

igranjem. Se vam zdi, da se zdaj močneje opirate na tehniko?

Da, rekel bi, da je tako. V tridesetih letih sem razvil določeno odprtost v pristopu. Ko se danes lotevam vloge, počnem to tako, kot bi ničesar ne vedel o igranju. To vsakokratno novost skušam nato obdržati: vse je novo! Zato pravzaprav nimam tistega, čemur pravite tehnika. Res pa je, da z vztrajnim delom vsakdo sčasoma razvije določen način dela, s katerim se nato spopada z različnimi vlogami.

S »spopadom« mislim na njihovo privzemanje in hkratno sposobnost začasnega umika. Ko sem bil mlajši, je bilo ta drugi korak bistveno težje storiti, vendar sem bil

ves čas prepričan, da mora igralec početi natanko to.

Ste videli italijanski film Profumo di Donna, po katerem je nastal Vonj po ženski?

Ne, nisem ga videl. Režiser mi je svetoval, naj tega raje ne storim, saj navsezadnje film le ni čisto tak kot italijanski.

Ste ga šli gledat zdaj?

Zdaj si ga zelo želim videti. Zelo!

Vonj po ženski je zadnji v dolgi seriji ameriških remakeov evropskih filmov. Mar to pomeni, da Ameriki zmanjkuje dobrih zgodb?

Že leta se dogajajo podobne reči. Bertold Brecht je poiskal navdih za svojo izvrstno igro *Arturo Ui* pri gansterskem filmu tridesetih let. Na nas vpliva umetnost z vsega sveta. Poglejte: Sergio Leone je posnel tiste čudovite italijanske westerne. Pri nekaterih filmih ste prav zares presenečeni, ko odkrijete njihove izvore. Ko vidite film, se vam zdi tako izviren, nato pa odkrijete, da črpa iz česa, kar je bilo narejeno pred petdesetimi leti, ali pa si sposoja pri Shakespeareju. Mar si ni tudi on sposojal pri drugih?

Se vam je v vaši karieri kdaj zgodilo, da bi vas zapustil občutek ugodja igranja?

Čutim potrebo. Zame je želja vse. Želja poganja stvari naprej. Ko ne bo več te želje, se bom ustavil. Zadovoljstvo je še vedno tukaj — in vsakič je drugačno. Igranje, sposobnost igranja, je res nekaj izvrstnega. Pravo razkošje je, imeti takšno delo — saj dobro veste, da mnogi igralci celo tega nimajo.

Vedno se rad spomnim zgodbe o družini vohodcev z imenom Flying Wallendas. Po tragični nesreči se je oče spet povzpел na vrh. Vprašali so ga: »Kako morete to početi po vsem tem, kar se je zgodilo?«. In on jim je odgovoril, da je zanj življenje na vrvi. Vse drugo je samo čakanje.

Tudi zame je ves smisel življenja v tej moji vrvi, ki se ji reče igranje. Rad se vzpenjam nanjo — vse drugo pa je samo čakanje!

MIRJANA VAN BLARICOM